

DOI <https://doi.org/10.32782/naoma-bulletin-2024-2-10>
УДК 7:069](477.411)Київ. картинна галерея
ORCID ID: 0000-0002-4546-7590
ORCID ID: 0009-0008-4518-7397

Олена Кашшай

кандидатка мистецтвознавства,
ст. викладачка кафедри теорії та історії мистецтва
Національна академія образотворчого
мистецтва і архітектури
olena.kashshay@naoma.edu.ua

Марія Доценко

здобувачка вищої освіти другого
(магістерського) рівня
кафедра теорії та історії мистецтва
Національна академія образотворчого
мистецтва і архітектури
mariia.dotsenko@naoma.edu.ua

ВИСТАВКОВА ДІЯЛЬНІСТЬ НАЦІОНАЛЬНОГО МУЗЕЮ «КИЇВСЬКА КАРТИННА ГАЛЕРЕЯ» В УМОВАХ ПОВНОМАСШТАБНОГО ВТОРГНЕННЯ

Анотація. *Мета статті* – дослідити діяльність Національного музею «Київська картинна галерея» після початку масштабної агресії росії проти України (24 лютого 2022 року) як власне музею та виставкового простору для підтримки й репрезентації українського сучасного образотворчого мистецтва; відзначити роль музею у формуванні сучасного культуро-мистецького середовища. *Методи дослідження.* У процесі роботи нами було використано аналіз та синтез, завдяки яким вдалося дослідити окремі напрямки діяльності і функціонування інституції на різних рівнях; історичний метод дав розуміння етапів розвитку у різних часових проміжках; також ми послуговувалися методом аналогії та порівняння, беручи для прикладу діяльність інших музеїв. *Результати.* Проаналізовано різні напрямки діяльності Національного музею «Київська картинна галерея», зокрема виставкову, наукову, творчу, бібліотечну, інформаційну, освітню тощо. Від початку свого заснування і до наших днів музей вносить значний вклад у культурне збагачення Києва, а в контексті нинішніх подій виконує роль майданчика для популяризації мистецтва сучасності, підтримує тісні зв'язки з українськими митцями й дає їм змогу для короткотривалих виставкових проєктів, які постійно змінюються й оновлюються. Також музей здійснює культурну дипломатію з іншими країнами, які надають свою підтримку та виставкові простори для реалізації проєктів, пов'язаних з Україною. *Висновки.* Національний музей «Київська картинна галерея» України привносить свій вклад у розвиток та збагачення сфери культури, у здійснення успішних виставкових проєктів, які користуються популярністю у відвідувачів та формують новий погляд на українську культуру як явище, котре має унікальну багатолітню історію. Виставкова діяльність музею під час війни росії проти України продовжує розвиватися й формуватись, та потребує дослідження й переосмислення.

Ключові слова: музей, «Київська картинна галерея», війна росії проти України, російська збройна агресія, діяльність музеїв під час війни, виставка, проєкт, українське сучасне мистецтво, експозиція.

Olena Kashshay

PhD in Art Studies

Senior Lecturer,

Faculty of Theory and History of Art,

National Academy of Fine Arts and Architecture

olena.kashshay@naoma.edu.ua

Mariia Dotsenko

1st year Student of the Master's Level of Higher Education

Faculty of Theory and History of Art

National Academy of Fine Arts and Architecture

mariia.dotsenko@naoma.edu.ua

EXHIBITION ACTIVITY OF THE NATIONAL MUSEUM «KYIV ART GALLERY» DURING THE FULL-SCALE INVASION

Abstract. *The purpose of the article is* to investigate the activities of the Kyiv National Art Gallery after the beginning of the full-scale invasion on February 24, 2022 as a proper museum and exhibition space for the support and representation of Ukrainian contemporary fine arts; to note the role of artistic institutions in shaping the perception of art by the viewer. **Research methods.** Such research methods as analysis and synthesis were used, with the help of which it was possible to investigate separate areas of activity and functioning of the institution at different levels, a historical method for understanding the stages of development in different time periods, a method of analogy and comparison using the example of other museums. **The results.** It was possible to analyze various directions of activity of the Kyiv National Art Gallery, such as exhibition, scientific, creative, library, informational, educational, etc. From the beginning of its establishment to the present day, the museum makes a significant contribution to the cultural enrichment of the city of Kyiv, and in the context of current events, it also acts as a platform for the popularization of modern art, maintains close ties with Ukrainian artists and provides them with the opportunity for short-term exhibitions projects that are constantly changing and updated; carries out cultural diplomacy with other countries that provide their support, and the opportunity to use their own exhibition spaces for projects related to Ukraine. **Conclusions.** The Kyiv National Art Gallery contributes to the development and enrichment of the cultural sphere by implementing successful exhibition projects that are popular with visitors and form a new perspective on Ukrainian culture as a phenomenon that has a unique long history, but continues to develop and form, and needs research and rethinking, rejecting the influence of the soviet era and russian chauvinism.

Key words: museum, Kyiv National Art Gallery, the war of russia against Ukraine, russian military aggression, museums functioning during the war, exhibition, project, Ukrainian contemporary art, exposition.

Постановка проблеми. У зв'язку з повномасштабним російським вторгненням в Україну у лютому 2022 р. діяльність вітчизняних художніх музеїв зазнала кардинальних змін. Наші музеї та культурні пам'ятки стали об'єктами воєнних злочинів рф ще з часів російського збройного вторгнення у 2014 році. Країна, яка століттями заперечувала національну та культурну ідентичність України, нині знято бореться й проти української культури: музеї зазнають ракетних обстрілів, будівлі руйнують, колекції розграбовують, експонати вивозять [1, с. 183]. У зв'язку з цим постали складні завдання для українських музейників, серед яких стратегічно виокремлюються декілька векторів:

– збереження фондів, забезпечення експонатів від захоплення, ракетних обстрілів та бомбардувань;

– фіксація злочинів рф щодо музеїв, зокрема, випадки вивезення колекцій та творів,

документування фактів пошкодження та руйнування музеїв, як і культурної спадщини загалом;

– продовження музейно-просвітницької діяльності, попри військовий терор рф проти України.

З часу російського вторгнення в Україну майже всі музеї на території країни були змушені в екстремальних умовах оперативно вирішувати не лише питання збереження, але й поточної діяльності в умовах війни. Йшлося про те, як продовжувати свою роботу, зокрема, виставкову, бути центром культурно-мистецького опору та підтримувати українців у складні часи військового терору рф. Це і багато інших питань потребують сьогодні вивчення та аналізу. Адже від повномасштабного вторгнення в Україну 24 лютого 2022 р. до вересня 2024 р., коли готувалася стаття, минуло понад два з половиною роки, упродовж яких музеї працювали в умовах, які не поставали перед ними від часів Другої світової війни. Наше дослідження присвячене висвітленню та аналізу

виставкової діяльності Національного музею «Київська картинна галерея» під час війни.

Аналіз останніх досліджень та публікацій.

Наразі фактично немає публікацій за тематикою дослідження. Матеріали за нашою темою здебільшого знаходимо в мережі «Інтернет». Натомість публікації про знищення російськими військами музеїв та мистецьких інституцій в Україні виходили відразу після повномасштабного вторгнення РФ та публікуються досі, актуалізуючи масштабність культурного геноциду. Серед інших матеріалів ґрунтовно проблема руйнування культурної спадщини України в умовах війни досліджувалася науковицями Л. Кузнецовою та В. Бакальчук, які у своїх статтях аналізують загрози знищення, незаконного привласнення та вивезення рухомих культурних цінностей України [1; 2]. Питанням руйнації музейної спадщини присвячена стаття І. Скленар, в якій (за матеріалами масмедіа) досліджуються факти знищення й пограбування музейних установ упродовж 2022 року [3]. Б. Криволапов та О. Рішняк досліджували питання ефективності міжнародних правових інструментів у сфері охорони культурної спадщини [4; 5]. Фактологічний матеріал про прихисток музейних колекцій можна знайти у різних медіа та новинах [6; 7; 8; 9; 10]; про виставки, що проходили в Національному музеї «Київська картинна галерея» за час повномасштабного вторгнення росії в Україну – на сторінках музею в соціальних мережах та на сайтах різних культурно-мистецьких платформ [11; 12; 13; 14; 15; 16; 17]. Відповідно, постає питання про ретельне вивчення проблеми функціонування музеїв в умовах російської агресії, зокрема, про пошук дієвих інструментів та способів здійснення поточної наукової та виставкової діяльності.

Мета статті. Мета дослідження полягає у висвітленні виставкової діяльності Національного музею «Київська картинна галерея» під час повномасштабного вторгнення рф в Україну – з 24 лютого 2022 р. і до сьогоднішніх днів. Акцент зроблено на проблемі актуальності репрезентації музеями українського мистецтва під час війни, акцентуації уваги суспільства до роботи музеїв в нинішніх умовах.

Виклад основного матеріалу. Музейна діяльність під час повномасштабного вторгнення потребує ретельного аналізу, спрямованого на вивчення даних про алгоритми виживання, функціонування під час війни, про те, яким чином здійснюється робота та зберігаються музейні експозиції. Окрім того, вже зараз постають питання відновлення

роботи музеїв після закінчення військових дій, тому необхідно планувати й формувати майбутні стратегії розвитку, які спиратимуться на отриманий в роки війни досвід. Саме тому дослідження зосереджене на аналізі діяльності Національного музею «Київська картинна галерея» від початку війни 2022 року і до сьогодні, зокрема на виставкових та культурно-мистецьких заходах, які відбувалися в музеї в окреслений час. Це дасть змогу висвітлити певну стратегію роботи та в майбутньому поширити отриманий досвід серед інших музейних закладів та інституцій.

Одним з головних завдань музею «Київська картинна галерея» в умовах нинішньої війни стало не тільки збереження культурно-мистецького надбання, але й формування майбутньої стратегії розвитку й функціонування закладу. У світлі нових подій і викликів діяльність будь-якого музею в Україні потребує оновлення та переосмислення. Згідно з Законом України «Про музеї та музейну справу» (від 29 червня 1995 р. № 249/95_ВР) «...основними напрямками діяльності музеїв є науково-дослідна, культурно-освітня діяльність, комплектування музейних зібрань, експозиційна, фондова, видавнича, реставраційна, виставкова, пам'яткоохоронна робота, а також діяльність, пов'язана з науковою атрибуцією, експертизою, класифікацією, державною реєстрацією та усіма видами оцінки предметів, які можуть бути визначеними як культурні цінності, з метою включення до Музейного фонду України» [18, с. 2].

В Національному музеї «Київська картинна галерея», як і в інших музеях України, з початком повномасштабного вторгнення, перш за все, постало питання збереження музейних колекцій та продовження діяльності установи.

Окрім музейно-просвітницької діяльності було актуалізовано інші напрями роботи музею – виставковий та культурно-освітній: виставкова стратегія сфокусувалася на організації тимчасових виставок сучасного мистецтва та різних подій; культурно-освітня стратегія інтенсифікувала проведення лекцій, авторських екскурсій тимчасовими виставками, зустрічі з художниками (артист-токи). З 2022 року на площах музею відбулось понад 50 виставкових проєктів, які представляли творчість українських художників сьогодні [11].

Музейна команда, на чолі з Генеральним директором, від початку вторгнення невпинно прикладає зусилля для збереження та популяризації українського мистецтва. Черговим завданням

було встановлення нових дипломатичних культурних зв'язків з іншими музеями країн Європи, які надали свою підтримку та погодились на співпрацю. Так, деякі роботи з колекції музею брали участь у виїзних виставках у художніх музеях в Базелі і Женеві (Швейцарія) [6; 7].

Переосмислення музею як виставкового простору для експонування тимчасових виставок сучасного українського мистецтва є новим та, певною мірою, ситуативним заходом на час війни. Це пов'язане з тим, що більшість визначних українських художніх музеїв були вимушені обмежити свою звичну діяльність [8; 9].

Отже, робота музейних закладів в Україні триває попри воєнні дії, принаймні в тих областях та регіонах, де це можливо. Культурно-мистецькі інституції активно спрямовують свою роботу на висвітлення національного мистецтва, популяризацію тем української ідентичності та українського коріння, що співзвучне з прагненнями суспільства, в якому посилюється інтерес до власної культури, до різних її аспектів та проявів. Ще одна значуща місія вітчизняних музейних інституцій – культурна дипломатія, презентація українського мистецтва на світовій арені, яка здійснюється нині у співпраці з іншими музеями та топовими західними артінституціями.

Більшість музеїв України у регіонах, що розташовані поза межами міст, де відбуваються бойові дії, відкрили свій простір для проведення тимчасових виставок сучасного мистецтва, розглядаючи їх як можливість для продовження своєї діяльності, підтримки українців, а також співпраці з закордонними артінституціями. Вони також зосереджуються на реалізації різних освітньо-мистецьких подій, довкола яких гуртуються всі, хто прагне більше дізнатися про українське мистецтво і культуру. Йдеться про лекторії, зустрічі з художниками, авторські чи кураторські екскурсії. Зокрема, такі активності практикують у Національному музеї «Київська картинна галерея», Національному музеї мистецтв імені Богдана та Варвари Ханенків, Національному художньому музеї України, Одеському національному художньому музеї, Національному музеї у Львові ім. Андрея Шептицького та інших музеях.

Національний музей «Київська картинна галерея» нині продовжує свою активну роботу незважаючи на виклики, оскільки під час воєнного вторгнення РФ на територію нашої держави (24 лютого 2022 р.) музей опинився під загрозою. Під час ракетного обстрілу центру Києва

10 жовтня 2022 р. приміщення музею зазнало руйнувань, були вибиті вікна й двері, колекція творів опинилась у небезпеці, а ремонтні роботи з відновлення будівлі досі тривають. У зв'язку з цими подіями, а також під загрозою поширення повномасштабного вторгнення музеєм було вжито заходів для збереження експонатів. За таких умов діяльність музею була тимчасово переосмислена – його перетворили на виставковий простір, в якому відкривалися як персональні, так і групові виставки і мистецькі проєкти. Це стало нагодою для ознайомлення публіки з різноманітним сучасним українським мистецтвом, проєктами, що представляють, зокрема, як молодих митців, так і широко відомих у світі. Виставкові проєкти в музеях із експонуванням сучасного українського мистецтва під час війни стали важливими подіями як для суспільства, так і для художників. Зокрема, на сайті «Київ цифровий» про виставкову роботу Національного музею «Київська картинна галерея» в цей час було зазначено, що: «Не зважаючи на надзвичайно складну ситуацію, пов'язану з вторгненням російських військ та оголошенням в Україні воєнного стану, музей не припинив діяльності, сприймаючи її як свій внесок у майбутню перемогу, захист інтересів нашої країни на культурному фронті, боротьбу за духовність, звільнення від наслідків імперської колоніальної політики, відновлення історичної справедливості, утвердження образу українця як європейця, збагаченого власною історією, самобутньою культурою та мистецтвом» [19].

Для українського суспільства важливою є культура знайомства з українськими художниками саме через відвідування загальновідомих мистецьких інституцій, де представлена їхня творчість. Своєю чергою, авторитет художників формується через репрезентацію багатолітньої плідної діяльності, відміченої заслугами, нагородами та вшануванням їхнього таланту [20].

Упродовж 2022–2024 рр. було реалізовано близько 50 виставок сучасного мистецтва, роботи для яких надавали самі митці та колекціонери. Виставки тематично поєднуються в музейні проєкти, заздалегідь заплановані й розроблені науковцями музею у межах виставкової стратегії.

Наприклад, виставка «Закарпатська школа живопису», яка функціонувала з червня до вересня 2024 року, водночас була частиною проєктів «Музей і колекціонери» та «Мистецькі школи України». Роботи видатних західноукраїнських художників були надані для експонування

колекціонерами. Одночасно з виставкою проводились лекторії, зустрічі з відвідувачами, кураторські екскурсії.

У 2022 році музей відкрився 18 травня на День музеїв та День пам'яті депортації кримських татар. Завдяки співпраці з галереєю ARTAREA та Благодійним фондом підтримки культури та мистецтв було проведено виставку «Сальвадор Далі. Божественна комедія», де представлені акварелі митця. Експозиція була доповнена відеорядом, працювала медіакімната [21]. Такий досвід роботи було використано під час виставки «Іван Марчук. Відомий невідомий».

Також існують інші музейні проекти, зокрема «Класики вітчизняного мистецтва», «Дослідницька платформа», де розглянута експериментальна творчість митця, можливість обговорити нові ідеї, техніки; «Історія сучасності» – проект, який презентує різні художні неформальні об'єднання з кінця 1980-х і до наших днів; «Творчі майстерні» – проект, створений для того, щоб дати змогу молодим митцям представити свої роботи.

Широкий резонанс викликали дві виставки робіт І. Марчука в Національному музеї «Київська картинна галерея»: «Шевченкіана» (листопад 2023 – до лютого 2024) і «Відомий невідомий» (грудень 2023 – травень 2024) [15]. На виставці «Шевченкіана» були представлені роботи автора з колекції Канівського музею Тараса Шевченка та Національного художнього музею України (НХМУ), на виставці «Відомий невідомий» експонувалися картини І. Марчука з приватних зібрань. Художника щиро шанують на батьківщині, відповідно, чимало людей приїздили з різних куточків України на відкриття виставки «Шевченкіана», прагнучи побачити його роботи, познайомитися з ним особисто й подякувати за вклад у репрезентацію української художньої культури. Окрім цього, на виставці «Відомий невідомий» працювала мультимедійна кімната з анімованим відеорядом, в якому демонструвалися химерні композиції деталей з картин митця. Після закриття виставки «Відомий невідомий» одну з робіт було виставлено на аукціоні аукціонного будинку «Goldens», де естимейт оцінки становив 90–200 тис. дол., а роботу було продано за 300 тис. доларів.

Всі ці події підтверджують факт, наскільки важливо використовувати всі можливості для популяризації українського мистецтва і підтримки нашої країни в умовах повномасштабного вторгнення, коли увага світу прикута до України.

У зв'язку з організацією виставок сучасного мистецтва в музейних інституціях виникає також і низка дискусійних питань. Проблема експонування сучасного мистецтва в музеях полягає в тому, що більшість людей, зокрема, середнього і старшого віку, звикли до того мистецтва, яке десятиліттями експонувалося в українських музеях: наприклад, кращих зразків класичного мистецтва, творів академічного чи реалістичного спрямування тощо. Чимало українських глядачів досі не налаштовані відкривати для себе нове, часто незвичне сучасне мистецтво. Традиція виховання художнього сприйняття, що спирається на взірці класичного мистецтва є, з одного боку, виявом шаблонного мислення, нав'язаного радянською системою освіти, а з іншого – пропагандою. В радянські часи експериментальне в мистецтві засуджувалось, клеймувалось формалізмом, а творчі пошуки не тільки не віталися, але й часто були заборонені. Досі живе переконання, що мистецтво має бути консервативним, загальноприйнятним, інституціолізованим, де останній термін передбачає визнання творчості митця у випадку, якщо вона перевірена часом, прийнята до експонування державними інституціями (музеями, зокрема) та офіційно проголошена визнанням заслуг художника державою (нагороди, відзнаки, статуси).

Відповідно, суспільство неоднозначно сприйняло факт, що в стінах музею, де раніше експонувалися роботи класиків живопису, тепер розміщуються роботи сучасних художників. Твори живопису, скульптури та графіки сучасних митців на певний час заповнили музейні зали, в яких раніше виставляли полотна І. Айвазовського, І. Ріпина, І. Шишкіна, та інших академістів.

Попри дискусійність питання, за означений час музей відвідало чимало людей, у соціальних мережах було створено безліч анонсів з презентаціями й оглядами подій. Важлива робота музею нині полягає також і в тому, щоб підтримувати постійну комунікацію з широкою публікою, створювати цікаві для глядача події, використовувати новітні технології, щоб привабити відвідувачів на нові виставки, знайомитись з митцями під час відкриттів чи артист-токів, залучати медіаресурси, щоб відвідувачі активно ділилися своїми думками в коментарях до постів у мережах Facebook та Instagram.

Новим актуальним на сьогоднішній день напрямком роботи музею «Київська картинна галерея» стало впровадження заходів з розбудови

безбар'єрного простору для людей з інвалідністю та особливими потребами. Через це музей зіткнувся із труднощами в адаптації історичної будівлі для доступу відвідувачів на колісному кріслі. Для вирішення цієї проблеми встановили гусеничні підйомники, які допоможуть дістатися другого поверху. Окрім того, музей співпрацює з освітніми організаціями, які надають консультації про роботу з інклюзією. Йдеться про тренінги для співробітників з підвищення кваліфікації, комунікації та різноманіття, а також навчання жестової мови.

До виставкової діяльності музею також варто додати декілька проєктів, які відбулись завдяки міжнародній підтримці. Так, у художньому музеї міста Базель (Швейцарія) відбулась виставка «Born in Ukraine. Die Kujiwer Gemäldegalerie zu Gast» («Народжені в Україні. Київська картинна галерея в гостях», 06.12.2022–02.07.2023 рр.) [11]. Виставка була сформована з робіт XVIII–XX ст. з колекції музею; зокрема, з творів таких митців, як І. Ріпін, Д. Левицький, В. Боровиковський, А. Куїнджі, М. Ярошенко та Д. Бурлюк. У художньому музеї Женеві (Швейцарія) відбулась виставка «Du crêpuscule à l'aube» («Від сутінок до світання», 08.12.2022–23.04.2023 рр.) [7]. Таким

чином, музей долучився до важливої програми культурної дипломатії та акцентування уваги міжнародної спільноти до важливості та цінності української культури і мистецтва.

Головні висновки. Національний музей «Київська картинна галерея» не припиняв свої роботи не тільки після повномасштабного вторгнення, але й після обстрілу, під час якого постраждала будівля. Активна виставкова діяльність продовжується, приваблюючи відвідувачів, які прагнуть ознайомитися з сучасним українським мистецтвом.

Керівництвом та працівниками музею було виконано комунікаційну роботу з використанням соціальних мереж, відновлено культурну дипломатію з країнами Європи задля встановлення партнерських взаємин. Також фахівці музею працюють над облаштуванням безбар'єрного простору, аби ніщо не завадило насолоджуватися мистецтвом.

Перспективи використання результатів дослідження. Дослідження може бути використане для формування матеріалів з вивчення і планування виставкової стратегії музеїв під час воєнного стану.

Список використаних джерел

1. Кузнецова Л. Музеї України в умовах російської збройної агресії. *Питання культурології*. 2023. Вип. 42. С. 182–194. <https://doi.org/10.31866/2410-1311.42.2023.293774> URL: <http://issues-culture-kuukim.pp.ua/article/view/293774/286738> (дата звернення: 19.08.2024).
2. Бакальчук В. О. Збереження та охорона культурної спадщини в Криму: актуальні виклики та проблеми. *Стратегічні пріоритети*. 2019. № 2. С. 46–52. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/spr_2019_2_7 (дата звернення: 07.10.2024).
3. Скленар І. Знищення музейної спадщини російським агресором у 2022 році: за матеріалами мас-медіа. *Український інформаційний простір*. 2023. Вип. 1 (11). С. 72–88. [https://doi.org/10.31866/2616-7948.1\(11\).2023.279571](https://doi.org/10.31866/2616-7948.1(11).2023.279571) URL: <http://ukrinfospace.knuukim.edu.ua/article/view/279571/274162> (дата звернення: 06.10.2024).
4. Криволапов Б. М. Захист культурних цінностей в умовах агресії російської федерації. *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка*. Міжнародні відносини. 2022. №2 (56). С. 100–102. <https://doi.org/10.17721/1728-2292.2022/2-56/100-102> URL: <https://intern.bulletin.knu.ua/article/view/1963/1684> (дата звернення: 07.10.2024).
5. Рішняк О. Культурна спадщина у воєнному конфлікті: міжнародний досвід другої половини XX – початку XXI ст. та українська дійсність за матеріалами мас-медіа. *Український історичний журнал*. 2022. Число 4. С. 159–174. *Український інформаційний простір*. 2023. Вип. 1 (11). С. 72–88. <https://doi.org/10.15407/uhj2022.04.159> URL: <http://dSPACE.nbuv.gov.ua/bitstream/handle/123456789/187261/13-Rishniak.pdf?sequence=1> (дата звернення: 07.10.2024).
6. Basler Asyl für Kunst aus der Kiewer Gemäldegalerie. *Blick*. URL: <https://www.blick.ch/schweiz/basel/ausstellung-basler-asyfuer-kunst-aus-der-kiewer-gemaeldegalerie-id18120152.html> (дата звернення 16.01.2024).
7. Du crêpuscule à l'aube: [Прес-реліз]. *Musée Rath, Genève*. URL: http://institutions.ville-geneve.ch/fileadmin/user_upload/mah/documents/Expositions/2022/Crepuscule_Aube_DP-FR-web.pdf (дата звернення 20.03.2024).
8. Ukrainian artworks find refuge and exposure in Switzerland. *Swissinfo.ch*. URL: <https://www.swissinfo.ch/eng/ukrainian-artworks-find-refuge-and-exposure-in-switzerland/48126494> (дата звернення 19.08.2024)
9. Швейцарія прихистила витвори мистецтва з України. *Inshe.TV*. URL: <https://inshe.tv/suspilstvo/2023-01-01/730905/> (дата звернення 14.06.2024).
10. Ukrainian Art Heads West. *The Art Exhibitions Blog* URL: <https://art-exhibitions.blogspot.com/2022/12/ukrainian-art-heads-west.html> (дата звернення 19.08.2024).
11. Сторінка Національного музею «Київська картинна галерея» // *Instagram*. URL: <https://www.instagram.com/knag.museum/> Дата публікації: 18.02.2024. (дата звернення: 20.07.2024).

12. Національний музей «Київська картинна галерея». *MITECI. Сучасне мистецтво України* : сайт. URL: <https://mitec.ua/category/institutes/natsionalniy-muzeu-kiyivska-kartinna-galereya/> (дата звернення 18.07.2024).
13. Класичні шедеври & сучасне мистецтво: картинна галерея демонструє неординарний артпроект. *Вечірній Київ*. URL: <https://vechirniy.kyiv.ua/news/89102/> (дата звернення 10.06.2024).
14. З 12-го січня у Національному музеї «Київська картинна галерея» проходить виставка сучасного українського митця Юрія Денисенкова «Зустрічі. Прощання». *Online expo. Усі виставки Києва онлайн*. URL: <https://online-expo.kiev.ua/category/kiievskaya-kartinnaya-galereya/> (дата звернення 20.04.2024).
15. Київська картинна галерея представила виставку видатного художника Івана Марчука. *Big Kiev*. URL: <https://bigkyiv.com.ua/kyivska-kartynna-galereya-predstavila-vystavku-vydatnogo-hudozhnyka-ivana-marchuka/> (дата звернення 28.01.2024).
16. Прокопенко І. 4 виставки, які варто відвідати у Київській картинній галереї просто зараз. *TuKyiv*. URL: <https://tykyiv.com/afisha/4-vistavki-iaki-varto-vidvidati-u-kiyivskii-kartinnii-galereyi/> Дата публікації: 16.06.2023 (дата звернення 20.01.2024).
17. У київській картинній галереї показують виставку «Інтроспектива». *Твоє місто*. URL: https://tvoemisto.tv/news/u_kyivskiy_kartynniy_galerei_pokazuyut_vystavku_introspektyva_andriya_bludova_150331.html (дата звернення 18.01.2024).
18. Про музеї та музейну справу: Закон України: редакція від 10.08.2024. *Верховна рада України. Законодавство України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/249/95-%D0%B2%D1%80#Text> (дата звернення: 16.08.2024).
19. Національний музей Київська картинна галерея. *Київ цифровий*. URL: <https://guide.kyivcity.gov.ua/places/natsionalnij-muzej-kiivska-kartinna-galereya> (дата звернення 15.03.2024).
20. Євгенія Артеменко, Юрій Комельков. «Ukraine. The Best. Культурний простір від А до Я». Національний Музей «Київська картинна галерея»: найкраще художнє мистецтво : відео // You Tube. *Ukraine the best* URL: <https://www.youtube.com/watch?v=YI7AG4ZArxU> Дата публікації: 11.08.2023 (дата звернення 18.01.2024).
21. Національний музей «Київська картинна галерея» у рік повномасштабної російсько-української війни відзначає 100-ліття заснування. *Укрінформ*. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-culture/3615091-vistavkou-anatolia-krivolapa-vidznacae-svoe-100litta-kiivska-kartinna-galereya.html> (дата звернення 18.02.2024).
22. Іван Марчук . Шевченкіана : альбом. Київ, 2023. 66 с.
23. Київське образотворче мистецтво. Період незалежності / упоряд. Вакуленко Владислав. Київ : Саміт-книга, 2021. 120 с.

References

1. Kuznetsova, L. (2023). Muzei Ukrainy v umovakh rosiiskoi zbroinoi ahresii [Museums of Ukraine in the conditions of russian armed aggression]. *Pytannia kulturolohii* [Issues of Cultural Studies], (42), 182–194. <https://doi.org/10.31866/2410-1311.42.2023.293774> [in Ukrainian].
2. Bakalchuk V. O. (2019). Zberezhennia ta okhrona kulturnoi spadshchyny v Krymu: aktualni vyklyky ta problemy [Keeping and protecting cultural heritage in Crimea: actual challenges and problems]. *Stratehichni priorytety* [Strategic priorities], (2), 46–52. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/spa_2019_2_7 [in Ukrainian].
3. Sklenar I. (2023). Znyshchennia muzeinoi spadshchyny rosiiskym ahresorom u 2022 rotsi: za materialamy mas-media [Destruction of museum heritage by the russian aggressor in 2022: based on media reports]. *Ukrainskyi informatsiinyi prostir* [Actual issues of Ukrainian information space], 1 (11), 72–88. [https://doi.org/10.31866/2616-7948.1\(11\).2023.279571](https://doi.org/10.31866/2616-7948.1(11).2023.279571) [in Ukrainian].
4. Kryvolapov B. M. (2022). Zakhyst kulturnykh tsinnosti v umovakh ahresii rosiiskoi federatsii [Protection of cultural values under the aggression of the russian federation]. *Visnyk Kyivskoho natsionalnoho universytetu imeni Tarasa Shevchenka. Mizhnarodni vidnosyny* [Journal of International Relations of KNU], 2 (56), 100–102. <https://doi.org/10.17721/1728-2292.2022/2-56/100-102> [in Ukrainian].
5. Rishniak O. (2023). Kulturna spadshchyna u voienному konflikti: mizhnarodnyi dosvid druhoi polovyny XX – pochatku XXI st. ta ukrainska diisnist za materialamy mas-media [Cultural Heritage in a Military Conflict: International Experience of the Second Half of the Twentieth – the Beginning of the Twenty-First Centuries and the Ukrainian Present Time]. *Ukrainskyi istorychnyi zhurnal* [Ukrainian historical magazine], (4), 159–174. <https://doi.org/10.15407/uhj2022.04.159> [in Ukrainian].
6. Basler Asyl für Kunst aus der Kiewer Gemäldegalerie. (n.d.). *Blick*. <https://www.blick.ch/schweiz/basel/ausstellung-basler-asyfuer-kunst-aus-der-kiewer-gemaeldegalerie-id18120152.html> [in German].
7. Du crépuscule à laube. (n.d.). [Pres-reliz]. Musée Rath, *Genève*. http://institutions.ville-geneve.ch/fileadmin/user_upload/mah/documents/Expositions/2022/Crepuscule_Aube_DP-FR-web.pdf [in French].
8. Ukrainian artworks find refuge and exposure in Switzerland. *Swissinfo.ch*. <https://www.swissinfo.ch/eng/ukrainian-artworks-find-refuge-and-exposure-in-switzerland/48126494> [in English].
9. Shveitsariia prykhystyla vytvory mystetstva z Ukrainy [Switzerland sheltered works of art from Ukraine]. (n.d.). *Inshe.TV*. <https://inshe.tv/suspilstvo/2023-01-01/730905/> [in Ukrainian].
10. Ukrainian Art Heads West (n.d.). *The Art Exhibitions Blog*. <https://art-exhibitions.blogspot.com/2022/12/ukrainian-art-heads-west.html> [in English].
11. *Storinka Natsionalnoho muzeiu «Kyivska kartynna halereia»* [Instagram page of The Kyiv National Art Gallery] (2024, Liutyi 18). Instagram. <https://www.instagram.com/knag.museum/> [in Ukrainian].

12. Natsionalnyi muzei «Kyivska kartynna halereia» [The Kyiv National Art Gallery]. (n.d.). *MITECs. Suchasne mystetstvo Ukrainy* [MITEC. Ukrainian Modern Art] [Sait]. <https://mitec.ua/category/institutes/natsionalniy-muzei-kiyvaska-kartinna-galereya/> [in Ukrainian].
13. Klasychni shedevry & suchasne mystetstvo: kartynna halereia demonstruie neordynarnyi artproiekt [Classic masterpieces & Modern art: The Kyiv National Art Gallery showcases an extraordinary art project]. (n.d.). *Vechirniy Kyiv* [Evening Kiev]. <https://vechirniy.kyiv.ua/news/89102/> [in Ukrainian].
14. Z 12-ho sichnia u Natsionalnomu muzei «Kyivska kartynna halereia» prokhodytyme vystavka suchasnoho ukrainskoho myttsia Yurii Denysenkova «Zustrichi. Proshchannia» [From January 12, The Kyiv National Art Gallery will host the exhibition of contemporary Ukrainian artist Yuriy Denisenkov «Encounters. Farewell»]. (n.d.). *Online expo. Usi vystavky Kyieva onlain* [Online expo. All exhibitions in Kyiv onlain]. <https://online-expo.kiev.ua/category/kyevskaia-kartynnaia-halereia/> [in Ukrainian].
15. Kyivska kartynna halereia predstavyla vystavku vydatnoho khudozhnyka Ivana Marchuka [The Kyiv National Art Gallery presented an exhibition of the outstanding artist Ivan Marchuk]. (n.d.). *Big Kiev*. <https://bigkyiv.com.ua/kyivska-kartynna-galereya-predstavyla-vystavku-vydatnogo-hudozhnyka-ivana-marchuka/> [in Ukrainian].
16. Prokopenko, I. (2023, Chervn 16). 4 vystavky, yaki varto vidvidaty u Kyivskii kartynni halerei prosto zaraz [Four Exhibitions that everyone should visit in The Kyiv National Art Gallery right now]. *TyKyiv*. <https://tykyiv.com/afisha/4-vistavki-iaki-varto-vidvidati-u-kiyvskii-kartynni-galereyi/> [in Ukrainian].
17. U kyivskii kartynni halerei pokazuiut vystavku «Introspektyva» [The exhibition «Introspective» is shown in The Kyiv National Art Gallery]. (n.d.). *Tvoie misto* [Your City]. https://tvoemisto.tv/news/u_kyivskiy_kartynniy_galerei_pokazuyut_vystavku_introspektyva_andriya_bludova_150331.html [in Ukrainian].
18. Pro muzei ta muzeinu spravu [Law of Ukraine «About the museums and museum case»]. (2024, Serpen 10). [Zakon Ukrainy]. *Verkhovna rada Ukrainy. Zakonodavstvo Ukrainy* [The Verkhovna Rada of Ukraine. Legislation]. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/249/95-%D0%B2%D1%80#Text> [in Ukrainian].
19. Natsionalnyi muzei Kyivska kartynna halereia [The Kyiv National Art Gallery]. (n.d.). *Kyiv tsvyrovyyi* [Kyiv Digital]. <https://guide.kyivcity.gov.ua/places/nacionalnij-muzej-kiivska-kartinna-galerea> [in Ukrainian].
20. Artemenko, I. & Komelkov, Y. (2023, Serpen 11). «Ukraine. The Best. Kulturnyi prostir vid A do Ya». Natsionalnyi Muzei «Kyivska kartynna halereia»: naikrashche khudozhnie mystetstvo [Ukraine. The Best. Cultural space from «A» to «Z». The Kyiv National Art Gallery: the best art] [Video]. *You Tube. Ukraine the best*. <https://www.youtube.com/watch?v=YI7AG4ZArxU> [in Ukrainian].
21. Natsionalnyi muzei «Kyivska kartynna halereia» u rik povnomasshtabnoi rosiisko-ukrainskoi viiny vidznachaie 100-littia zasnovannia [In the year of the full-scale russia's war in Ukraine, The Kyiv National Art Gallery celebrates its 100th anniversary]. (n.d.). *Ukrinform* [Ukrainian Information Agency]. <https://www.ukrinform.ua/rubric-culture/3615091-vistavkou-anatolia-krivolapa-vidznacae-svoe-100litta-kiivska-kartinna-galerea.html> [in Ukrainian].
22. Ivan Marchuk. (2023). *Shevchenkiana* [Shevchenko's writings] [Albom]. [in Ukrainian].
23. Vakulenko, V. (2021). *Kyivske obrazotvorche mystetstvo. Period nezalezhnosti* [Kyiv Fine Art. The Period of Independence]. Samit-knyha [in Ukrainian].

Подано до редакції 19.08.2024